

מראי מקומות מפעל עמוד וחזרה

מראי מקומות - פסחים ס.

הוא פסול בשחיטה ופוסל. אבל לדעת הרמב"ם, שהרי זה כאילו זרק עתה שלא לשמה, אי"ז מחשבת פסול בשחיטה כלל, אלא מחשבת פסול בזריקה, ואין מחשבת שלא לאוכלין פוסלת בזריקה. וראה עוד בדבר שמואל שדייק מדברי רש"י (ד"ה דאמר) שנפסל מיד, שמשמע שהוא פסול בשחיטה.

ג. ומדסיפא בעבודה אחת רישא נמי בעבודה אחת פירש המהרש"א, שהכוונה לסיפא דרישא, שאילו הרישא דרישא, דהיינו פסח ששחט שלא לשמו וקבל וכו', ודאי מדובר בשתי עבודות. אלא שלפי זה קשה קצת, מדוע אמרו מדסיפא עבודה אחת גם המציעתא עבודה אחת, הלא אדרבה יש לומר, מדרישא ב' עבודות, גם המציעתא ב' עבודות, ומדוע עדיף ללמוד מהסיפא ולא מהרישא. וכתב המהרש"א שכיון שהמציעתא אינו ממש כמו הרישא, ולא שייך שם אלא חישב מעבודה לעבודה, נח יותר לומר שמדובר במציעתא בעבודה אחת ממש, כמו הסיפא שלאוכליו וכו'.

ד. הא כדאיתא והא כדאיתא ביאר בתוס' הרשב"א, שלעיל לגבי לשמו ושלא לשמו, לא רצתה הגמרא לתרץ כך, לפי שמשמע שהכל בדובר באותו האופן, שהכל הוא פסול של שלא לשמו, ורק בזה ששלא לאוכליו וכו', אפשר להעמיד שמדובר באופן אחר.

ה. פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו ושלא לשמו מהו פירש רש"י, כגון שהפרישו קודם לפסח ימים רבים, וקיימא לן דבכהאי גוונא כשר לשלמים. והקשה הצ"ח, הלא יש הפרש בין פסח לשלמים, שהפסח אין טעון סמיכה, ואילו שלמים טוענים סמיכה, ואם כן כיון שסמך ידיו עליו, הרי זה עקירה מדין פסח שבו. וכתב, שעל כרחך מדובר בלא סמך עליו, וסמיכה אינה מעכבת, אבל אין זה ראייה ששחטה לשם פסח, לפי שיתכן ששחט לשם חולין שהוא גם כן כשר.

א. ואפילו לרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון התוס' בב"ק (עג: ד"ה הרי) פירשו, שטעמו של רבי מאיר שתפוס לשון ראשון הוא, או מפני שהרי זה כאומר תחול זו ואח"כ תחול זו, או משום דדעתו של אדם שאם יכולים שניהם לחול יחולו, ואם לא תפוס לשון ראשון, לפי שדעתו על הראשונה.

ב. וקא משמע לן דמחשבין מעבודה לעבודה כתב הרמב"ם (פסוהמ"ק פט"ו ה"י) שאם שחטה לשמה וחישב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה פסולה, לפי שמחשבים מעבודה לעבודה, וזאת המחשבה שחישב בשעת שחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה, ולפיכך פסולה. וכתב בקהלות יעקב (זבחים סי' ח) שמבואר מדבריו שגדר הפסול הוא שדנים כאילו חשב בעבודת הזריקה מחשבת פסול.

אולם כתב שמדברי התוס' לקמן (סא. ד"ה שחטו) מבואר לא כך, שכתבו, שדוקא אם שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים פוסל רב חסדא, אבל בזרקו לשם ערלים אפילו רב חסדא מודה שכשר, לפי שאין מחשבת אוכלין בזריקה וכו', הרי מבואר שבשחטו ע"מ שיתכפרו בו ערלים, חשוב 'מחשבת אוכלין בשחיטה', שאילו היה חשוב מחשבה בזריקה לא היה פסול.

אלא שהקשה על שיטת הרמב"ם מסוגיית הגמ' בזבחים (י), שהגמרא מדמה את הנידון האם מחשבין מעבודה לעבודה לדין שוחט חולין כדי לזרוק דמה לעבודה זרה, שלר' יוחנן הבהמה אסורה, ולר"ל הבהמה מותרת, ופשטות הגמרא היא, שהבהמה אסורה אפילו אם לא זרק דמה לבסוף, וכן מבואר שם ברש"י ותוס', ולדברי הרמב"ם לכאורה אינו פסול אלא אם כן זרק לבסוף.

וכתב לבא, שגדר הדין לדעת הרמב"ם הוא שכיון שבשעת השחיטה חשב לזרוק דמה שלא לשמה, הרי זה כאילו זרק כבר את הדם שלא לשמה. והנפק"מ היא לענין שוחט ע"מ לזרוק שלא לאוכליו בקרבן פסח, שאם הוא פסול בשחיטה ממש וכמו שכתבו התוס', אף שחשב על הזריקה, מכל מקום